

**Център за икономически изследвания в
селското стопанство (САРА)**

БЮЛЕТИН №5

Май 2017

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект *“Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство”* – САРА, подкрепен от Фондация *“Америка за България”*.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на САРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация *„Америка за България“* или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- Предварителните предвиждания на CAPA за площите с есенните култури за новата реколта, са: пшеница – 1,16 млн.ха, ечемик 0,17 млн. ха и рапица – 0,17 млн. ха. Тези площи са почти същите от предходната година, като единствено се очаква 11% намаление на площта при ечемика.
- По прогнози на MARS-JRC от май, 2017 г. добивът при пшеница ще достигне 466 кг/дка (CAPA – 453 кг/дка), ечемик – 433 кг/дка (CAPA – 411 кг/дка), рапица – 284 кг/дка (CAPA – 248 кг/дка).
- Преди началото на жътвата, изчисленията на CAPA показват, че общото производство на пшеница ще бъде около 5,2 млн.т., ечемикът около 670 хил.т., а производството на рапица 450 хил.т.
- Към началото на жътвата изкупната цена може да стартира от 240-255 лв. за фуражна и 250-270 лв. за хлебна пшеница. Средната цена за 2017/18 г. очакваме да бъде 250 лв/т за фуражна пшеница и 275 лв/т за хлебна. При рапицата средната цена по предварителни изчисления ще бъде около 670 лв/т.
- Има голяма вероятност, през 2017 г. да наблюдаваме обръната ценова скала, като цените от началото на жътвата да са по-високи отколкото през втората половина.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- През април, 2017 г., световните експортни цени бележат спад на месечна база, който е около -6% при пшеница, -2% при царевича и запазване на цените при ечемика и слънчогледовото олио. Причината е, че идват много добри данни, както за разчетите за преходните стоките запаси, така и за оценката за новата реколта.
- Тази година се очаква отново силна реколта при всички зърнени и маслодайни култури, за 5 поредна година. По предварителни данни на USDA от май, 2017 г. се очаква около 2,53 млрд.т. – зърно (-2% на годишна база) и 572 млн.т – маслодайни (+1% в сравнение с 2016/17).
- При пшеницата USDA очаква по-ниски реколти почти навсякъде по света, като най-сериозно намаление на производството ще дойде от Австралия (-26% на годишна база, 10 млн.т) и САЩ (-21% на годишна база, 13 млн.т). Въпреки известното намаление, в резултат на натрупаните големи запаси от няколко поред силни години, световното предлагане ще бъде на най-високите си нива въобще.
- Прекратяване забраната за внос на пшеница и други аграрни стоки в Турция от Русия раздвижи нагоре цените на тези култури. Русия ще получи квоти само за около 20-25% от турския внос при тези стоки.
- Китайската държавна компания ChemChina привлече нови 20 млрд. долара, за да финансира покупката на швейцарската Syngenta. Общата стойност на сделката ще бъде 43 млрд. долара.

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	02.2017	03.2017	04.2017	05.2017*	06.2017*
Хлебна пшеница	294,35	303,38	293,30	290	275
Фуражна пшеница	264,31	275,15	275,75	270	260
Ечемик	252,83	259,01	259,01	265	260
Царевица	295,13	301,59	302,02	300	295
Слънчоглед**	688	687	678		

*Прогнозни цени

**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗХ и НСИ

- Липсва информация

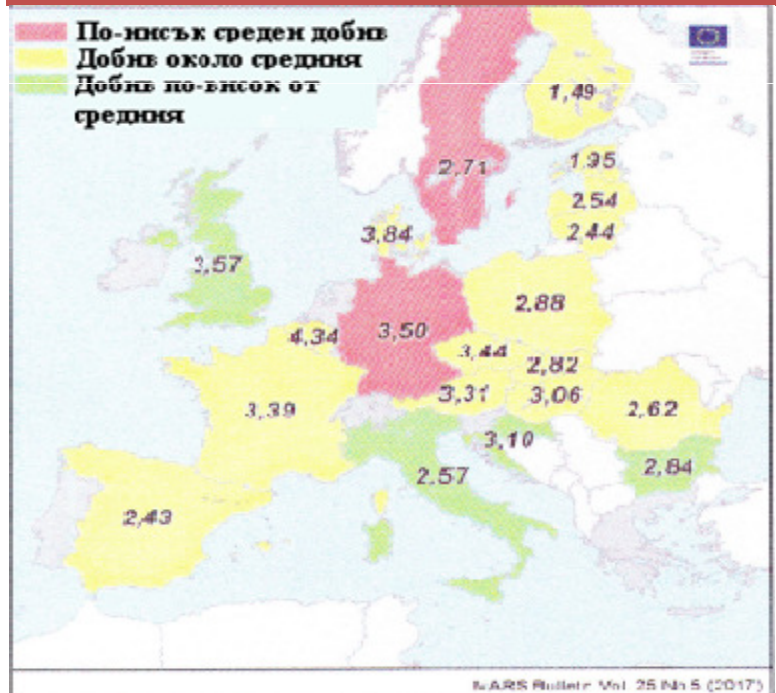
Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	03.2017	04.2017	% изменение годишна база
Пшеница, евро/тон (Мексикански залив)	137,02	129,15	-10%
Ечемик, евро/тон (Цена на място, Канада)	128,51	129,52	+14%
Царевица, евро/тон (Мексикански залив)	148,80	145,98	+1%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	876,84	877,09	-3%

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Прогнозни данни за добива от рапица на Изследователския център – MARS към средния добив за периода 2012-2016 г..

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, May, 2017

<https://ec.europa.eu/jrc/en/mars/bulletins>

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- Преместванията на САРА за реколтата от зеленчуци през 2017 г. показва известно увеличение в сравнение с 2016 г. и вероятно ще достигнат своеобразен връх за това десетилетие. Производството на домати може да възлезе на 130 хил.т (2016 г – 120 хил.т.), пипер – 70 хил.т. (+9% на годишна база) и краставици – 57 хил.т. (+10% в сравнение с 2016 г.).
- Продължава нарастване на оранжерийното производство на зеленчуци, заради ниската вариативност на добивите и възможност за предлагане в сезоните с високи цени. При полското производство се забелязват отклонения от средните добиви за периода 2010-2016 г. в сравнение с периода 1998-2016 г. от 13% - домати, 9% - пипер и 19% - краставици.
- Изкупните цени по премествания на САРА през 2017 г. ще бъдат около 1,1 лв/кг при оранжерийните домати, 1,3 лв/кг. - оранжерийни краставици и 0,75 лв/кг за полски пипер.
- Цените на дребно при домати, пипер и краставици се очаква да бъдат приблизително с 7% по-високи отколкото през 2016 г. През април, 2017 г. се отбеляза рязко увеличение на цените на домоите на едро и дребно заради по-слабото предлагане и нараснало търсене.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- Все по-актуален става въпросът с опаковането и етикирането на плодовете и зеленчуците. Стремехът е да се даде повече информация към потребителите и да се спестят разходи. Последните технологии, които навлизат предлагат различни решения, като светлинно изписване върху самия продукт, което измества найлоновите и целофанови опаковки. Тази технология работи с въздействие върху пигментацията на свежия продукт даваща по-безопасно и второ по-евтино решение с етикирането.
- Производството на домати през 2017 г. в ЕС вероятно ще бъде по-ниско отколкото през предходната година. Според Френското министерство на земеделието се очаква 4% по-ниска реколта, макар площите да са същите - 2 350 ха. Над 80% от производството е оранжерийно, като цените през април, 2017 г. са с 34% по-високи отколкото през април, 2016 г.
- Цените на краставиците обратно на домоите вероятно в следващите месеци в Европа ще бъдат по-ниски отколкото за същия период на предходната година. През първите 3 месеца на годината са достигнати цени много над средните, като увеличението на производството в почти всички големи производители ще смъкне цените под обичайните за последните години нива.
- По данни на ФАО, цените на храните в света за първите 4 месеца на годината са се покачили с 15% в сравнение с 2016 г. и са на нивата за същия период на 2015 г., но са по-ниски от тези между 2011 – 2014 г.

Изкупни цени, лв./тон

	02.2017*	03.2017*	04.2017*	05.2017*	06.2017*
Домати	1200	1300	1400	1250	900
Краставици	2450	2150	1250	950	700
Пипер	-	-	-	1100	800

Източник: НСИ

* - прогнозни данни

Цени на едро, лв./кг.

	02.2017	03.2017	04.2017	05.2017*
Домати - оранжерийни	2,09	2,36	2,74	2,00
Домати - внос	1,71	1,8	2,05	1,56
Краставици - оранжерийни	3,45	2,85	2,13	1,82
Краставици - внос	2,89	2,19	1,9	1,3

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно лв./кг.

	02.2017	03.2017	04.2017	05.2017*
Домати	2,95	2,56	3,28	1,84
Краставици	4,47	3,81	2,65	2,10
Чушки (зелени)				

Източник: САПИ (седмичен информационен бюлетин)

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- По данни на Турския статистически институт, производството на зеленчуци в Турция през 2017 г. няма да се промени и ще остане на нивата от 2016 г. или около 30,3 млн.т. Най-сериозен ръст се очаква при пипера за преработка ("Капия") – 12,1%, докато при домоите се очаква намаление с 1,6%. Сериозен ръст с 34,9% се очаква при кайсиите и 17,5% при ябълките.
- Ръст на цените на храните през 2017 г. се отчита почти навсякъде по света. В Турция за април, 2017 г. е измерен 17% повишение на годишна база. Зеленчуците са нараснали с 1,24% през април в сравнение с март, 2017 г. Този ръст на цените на храните увеличи разходите за храна за най-бедните над 22% от техния доход.
- Най-малко за храна от доходите харчат американците – 6,4%, а в Европа – потребителите от Обединеното Кралство - 8,2%. В България, разходите за храна на човек се изчисляват на 18,4%, а от съседните страни само Гърция е с по-добри показатели – 16,9%, по данни на USDA за 2015 г.
- Последните препоръки на специалисти по хранене е за балансирана диета и по-малко преработени храни. Колкото по-натурални са храните, толкова по-щадящи организма са те. Оказва се, че част от хранителните свойства на продуктите с марка "Био" изчезват при преработката и се приравняват с конвенционалните.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- Предварителните оценки на САРА за състояние на млечното животновъдство показват запазване броя на млечните крави през 2017 г. около 271 хил.броя и на млечните овце около 1 млн. глави.
- Изчисленията на САРА за 2016 г. показваха, че производството на краве мляко за 2016 г. ще се равнява 1 млн.л. (данните на МЗХ са за 999 млн.л) , а овчето на 74 хил.л (МЗХ – 77 хил.л.). През 2017 г се очаква по предварителни прогнози отново около 1 млн.т краве мляко и 82 хил.т – овче.
- Конкуренетоспособността на млечния сектор минава през концентрация и вертикална интеграция. Данните от МЗХ показват ръст на големите стопанства (над 100 крави) до 370 ферми. В тях се отглеждат над 25% от кравите.
- При овцете – стопанствата с над 300 животни достигат 477. Те отглеждат почти една пета от стадото. Стопанствата с до 20 животни, продължават да намаляват (-19%), като отглеждат една десета от поголовието.

Развитие на млечната верига в света

- Изкупеното мляко в ЕС намалява с 2,3% (900 000 т.) за първото тримесечие на 2017 г. Според данни на Млечната обсерватория, България е сред страните, които увеличават обема на изкупуваното мляко за периода януари-март 2017 г. сравнено със същия период на миналата година (+3,2%), което можем да отдадем на увеличения дял на големите стопанства. Пред нас са Кипър (+15,8%), Румъния (+5,9%), Полша (+5,2%) и Ирландия (+3,9%). С най-голямо намаление са Дания (-3,9%) и Хърватия (-3,5%).
- Анализ на Rabobank прогнозира ръст на производството в ЕС, но въпреки това, то ще остане с -1% от нивата от 2016 г. Увеличение от втората половина на 2017 г. се очаква в Нова Зеландия (+2%) и Австралия (+7%). Китай също се очаква да поддържа ръст от 1,7% на годишна база, след 1,2% през 2016 г.
- Пазарът продължава да се характеризира с голяма разлика между цените на сухите млека и маслото. Очаквано най-голям спад за първото тримесечие се наблюдава при производството на обезмаслено сухо мляко (SMP) в ЕС с 9%.

Актуална информация

- Презентация на БАБХ от април, 2017 г. за резултатите от първия етап от контрола на качеството на суровото млякото в страната, показва, че при фермите с над 50 млечни крави само 33,3 % (386) отговарят на стандартите, а при фермите от 10 до 50 крави те са 42,3% (1069). Неотговарящото мляко е възможно да бъде изкупвано за период от три месеца и преработвано в млечни продукти с 60 дни срок на зреене. Прилагането на наредбата вероятно ще доведе до фалити на ферми.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	02.2017	03.2017	04.2017	05.2017*	06.2017*
България	60,85	60,49	59,99	59,00	57,00
ЕС (13)	59,57	59,26	59,34		

Източник:ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнозни (САРА)

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	02.2017	03.2017	04.2017	Δ%m-1	Δ%y-1
България					
ЕС (28)	377.48	350.01	346.18	-1	+7.27

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	02.2017	03.2017	04.2017	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1184	1184	1152	-2.7	+17
ЕС (28)	805.80	821.45	848.83	+3.33	+71.54

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	02.2017	03.2017	04.2017	Δ%m-1	Δ%y-1
България	982.00	1010.00	1024.00	+1.39	+5.79
ЕС (28)	643.47	639.56	643.47	+0.6	+26

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Δ%m-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец
 Δ%y-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Според сайта www.dairyreporter.com се очаква се цената на маслото в света да продължи да се покачва в резултат на силно търсене от Китай, Близкия Изток и Северна Африка съчетано с намаление на производството поради ниските цени на суровото мляко и по-лошото време в Европа през пролетта на 2017-та.
- Друга причина е промяната в нагласата на потребителите. За диетолозите маслото вече не е нездравословна храна, а се разглежда, като част от една по-балансирана диета. Много британци заместват маргарина и други ниско маслени алтернативи с масло. Потребителите са все по-недоверчиви към продукти, рекламирани, като носещи полза за здравето. Т.е. увеличението на търсенето е част от тенденция за купуване на натурална, по-малко преработена храна. Всичко това се очаква да повлияе на потребителските предпочитания и търсенето на масло да навлезе по-често в кулинарията, което да допринесе за повишаване на цената на маслото, а оттам и на суровото мляко.

Месо

Производство и търговия на месо в България

- Средномесечните цени на говеждо месо през месец май и юни по прогнози на САРА ще се приближат до нивата им от началото на годината, като не се очаква спада от месец април да продължи и през следващите месеци. Данните за развитието на животновъдството в България през 2016 година показват ръст в броя на месодайните крави спрямо 2015 (+12%). Очакванията на САРА е да се отбележи спад в поголовието от месодайни крави през 2017 г. и да се върне на нива от 75 хил. заради промените в политиката на подпомагане за животни в стопанства отглеждащи до 20 броя.
- Тази картина съответства на структурата на българското говедовъдство, като въпреки насочените усилия все още не може да се говори за чисто месодайното говедовъдство, като такова е слабо развито дори в ЕС. Именно при специализираните животни се наблюдава спад, който е по-коректен показател за развитието на сектора от ръста в декларирането на крави за месодайни.
- Продължава задържането на цените на свинското месо на нива от около 3,5 – 3,6 лв./кг кланично тегло. Отново се наблюдава слаба възходяща тенденция, като през юни, 2017 г. по прогнози на САРА цените ще достигнат нива от 3,7 лв./кг кланично тегло, близки до тези от първите месеци на годината. Според последните официални данни за развитието на животновъдството в България към 1 ноември 2016 година се отчита осезаем ръст в заплодените свине майки (+17%) и свинете майки, заплоджани за първи път (+40%). Предварителните оценки на САРА са производството на свинско месо в кланиците да възлезе на 70-72 хил. т., което е най-високото за последните 20 години.
- Не се наблюдават сътресения на пазара на пилешко месо у нас, като цените продължават да са в диапазона 2800 – 2950 лв./тон. Съгласно представените от МЗХ официални данни производството на птиче месо през 2016 година е по-високо от това през 2015 г.
- Отбелязването на Великден през месец април, традиционно свързано с консумацията на агнешко месо, доведе до ръст в търсенето, а оттам и в ръст в цените. След месец май цените вероятно ще се върнат на по-ниски нива, като предлагането в магазинната мрежа ще идва почти изцяло от внос.

Важни събития през май 2017

- На 18, май 2017 г. се проведе браншова среща организирана от Асоциацията на земеделските производители в България (АЗПБ), на която присъстваха голяма част от представителството на земеделския сектор, както и на държавата в лицето на Министъра на земеделието и Председателката на земеделската комисия в НС. На срещата се взе решение за сформирание на работна група от земеделското съсловие, която да подпомогне и участва във формирането на българската позиция по ОСП след 2020 година.

Цени, лв./тон кланично тегло

	02.2017	03.2017	04.2017	05.2017*	06.2017*
Говеждо и телешко месо	3990	3802	3113	3700	3900
Свинско месо	3691	3438	3579	3600	3700
Пилешко месо	2678	2902	2818	2900	2950
Агнешко месо	10838	10839	11636	-	-

*Прогнозни цени

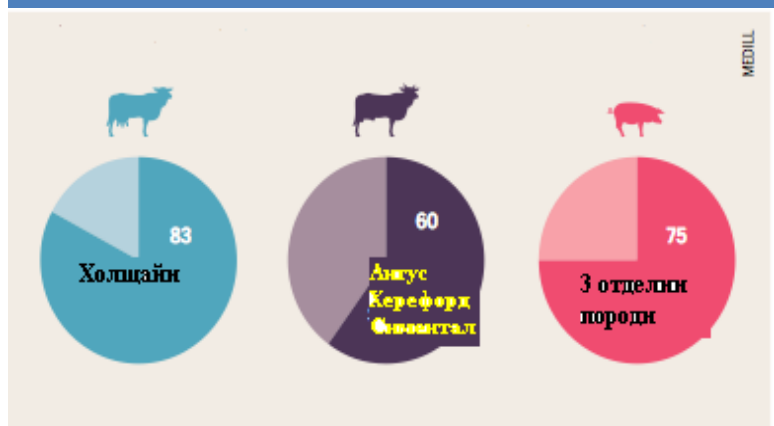
- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- Износът на свинско месо от ЕС продължава да нараства, като достига своите най-високи нива от последните дванадесет месеца. Това играе важна роля за поддържането на цените на свинското месо в Съюза, на фона на повишаващото се производство.
- Производителите на говеждо месо в ЕС се очаква да се изправят пред значителни предизвикателства в резултата на излизането на Великобритания от ЕС. Те са свързани с потенциалното пренасочване на голямо количество говеждо месо от Ирландия към европейския пазар, което би могло да се окаже ограничаващ фактор за цените и да притисне допълнително европейските производители.
- Засилването на дискусиите и призивите в ЕС за осигуряване на качествена и безопасна животинска продукция и осигуряване на здравословни храни. Големи преработватели и компании (като Макдоналдс и Събуей) се обявиха за доставянето на месо от животни, които не са третирани с антибиотици. Все пак отглеждането на животни е свързано с прилагането на различни препарати, гарантиращи здравето им. Очаква се все по-нарастваща да е ролята на ваксините с оглед осигуряването на здравето на животните и качеството на продуктите, и отговарянето на потребителските настроения.

Доминиращ дял на породния състав на животните за мляко, говеждо и свинско месо в САЩ, %

Източник: Meat Atlas

<http://www.texasmonthly.com/bbq/meat-atlas/>